

Григор'єв Микита Сергійович,
здобувач ступеня вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту заочного
та дистанційного навчання Національної
академії внутрішніх справ

ПОРЯДОК І ПІДСТАВИ ВИЗНАННЯ ДОКАЗІВ НЕДОПУСТИМИМИ

За загальним порядком, встановленим Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України), суд вирішує питання допустимості доказів під час їх оцінки в нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення. У разі встановлення очевидної недопустимості доказу під час судового розгляду суд визнає цей доказ недопустимим, що тягне за собою неможливість дослідження такого доказу або припинення його дослідження в судовому засіданні, якщо таке дослідження було розпочате. Сторони кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право під час судового розгляду подавати клопотання про визнання доказів недопустимими, а також наводити заперечення проти визнання доказів недопустимими (ст. 89 КПК України) [1].

Разом з тим, порядок визнання доказів недопустимими включає наступні етапи:

- виявлення підстав для визнання фактичних даних недопустимими як докази;
- ініціювання розгляду цього питання;
- розгляд клопотання;
- прийняття відповідного процесуального рішення.

При цьому слід підкреслити, що за загальним правилом це питання вирішується судом у нарадчій кімнаті за винятком тих випадків, коли під час судового засідання встановлюється очевидна недопустимість доказу. Отже, законодавством передбачено диференційований порядок вирішення вказаного питання: *загальна процедура* – у нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення; *диференційована процедура* – під час судового розгляду за умови встановлення очевидної недопустимості доказу.

Процесуальне законодавство не визначає виключні випадки, коли докази за будь-яких обставин визнаються недопустимими внаслідок істотного порушення прав і свобод, а лише встановлює випадки коли суд не може визнати відсутність таких порушень прав і свобод людини та, відповідно, не може визнати докази допустимими. При цьому наявність зазначеної норми не обмежує суд визначати в кожному конкретному випадку інші порушення прав та свобод людини істотними.

Водночас, Басай Н. М. зазначає, що визнання доказів недопустимими можливе на будь-якій стадії кримінального

провадження, у кожній з яких процесуальний порядок вирішення цього питання може бути охарактеризований за схемою:

- виявлення підстав для визнання доказу недопустимим;
- ініціювання розгляду питання про визнання доказу недопустимим;
- оцінка істотності допущених порушень норм кримінального процесуального закону при одержанні та фіксації доказу;
- вирішення питання про визнання доказу недопустимим.

У цьому зв'язку, можна констатувати, що слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд вирішує питання допустимості доказів за власною ініціативою або за клопотанням учасників провадження. За результатами розгляду клопотання учасників про визнання доказу недопустимим слідчий, прокурор, слідчий суддя виносять мотивовану постанову, а суд – ухвалу [2, с. 18].

Таким чином, КПК України не визначає чіткого переліку підстав для визнання доказу очевидно недопустимим, і клопотання про очевидну недопустимість може бути заявлено з будь-яких підстав порушення порядку отримання доказів, у тому числі у зв'язку з істотним порушенням прав і свобод людини. В свою чергу єдиним критерієм, яким суд повинен керуватися при визнанні чи невизнанні доказу недопустимим на стадії судового розгляду, є критерій очевидності недопустимості, який полягає у відсутності сумніву в тому, що було порушено КПК України, і таке порушення може бути встановлено судом відразу під час огляду доказу та не потребує проведення додаткових дій, зокрема дослідження всіх доказів [3].

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Басай Н.М. Визнання доказів недопустимими в кримінальному процесі України: підстави, процесуальний порядок і правові наслідки: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.09. Одеса, 2012. 264 с.
3. Очевидна недопустимість доказів у кримінальному провадженні. URL: <https://radako.com.ua/news/ochevidna-nedopustimist-dokaziv-u-kriminalnomu-provadhenni>.

Григорчук Наталія Петрівна,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

МЕДІАЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному світі на перехресті геополітичних викликів ми шукаємо нові підходи до вирішення кримінально-правових конфліктів. Одним з ключових питань, що стоїть перед нашим суспільством, є пошук